

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

Annakért, hogy a kiadóhivatal
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

A középbirtokososztály.

(K. Ö.) A Magyar Gazdaszövetség ide. közgyűlését ma tartotta meg Palicsfürdőn. A mindenkori gazdaggyűlések egy meghatározott országos érdekű tárgynak szokták tevékenységüket szentelni. Az idei gazdaggyűlés főleg a középbirtokososztály kérdésével foglalkozik.

Van-e nálunk középbirtokos osztály-kérdés és országos érdekek bir-e ennek a kérdésnek tárgyalása és megoldása?

Mennyire fontos minden nemzet életében és szervei fejlődésében a középosztály, bizonyítja a külföld állandó gyakorlata, hogy nagy tekintéllyel bír a társadalmak alakulnak, melyek állandóan napirenden tartják a középosztály-kérdést, figyelemmel kísérik a törvényhozás munkálkodását és a társadalmi mozgalmakat és azonnal felemelik tiltakozó, avagy támogató szavukat aszerint, amint valami helyes, avagy helytelen intézkedés történik, mely a középosztály érdekeit előmozdítani, avagy hátráltatni képes.

Magyarország még mindig 70 százalék erejéig mezőgazdasági állam lévén, más középosztályról nem beszélhetünk, mint a középbirtokososztályról. Igaz

ugyan, hogy az utolsó két évtizedben nálunk is változások történtek a társadalmi osztályok kereteiben. Az ipar és kereskedelem terén is kialakult egy bizonyos középosztály, melyhez hozzá kell számítani a lateiner osztályt, mint a magyar középosztály egy részét. Összevéve is azonban ezek a középosztály töredékek nem képezhetik a magyar nemzetnek azt a középosztályát, melyre a nemzeti és társadalmi teendők ellátását bízni lehetne.

Van tehát középosztály-kérdés, mert a magyar középbirtokososztály válságos helyzetben van és mivel másra a kormányzati és társadalmi tevékenységet bízni nem lehet, mint a középbirtokososztályra, melyet eszerint joggal nevezhetünk a nemzet gerincének.

Bizonyos az, hogy nálunk a földbirtok viszonyok alakulása nem kedvező. A törpegazdaságok száma óriási nagy, anélkül, hogy megfelelő gazdálkodási rendszerrel, haszonnal lehetne kiaknázni azokat. A kisbirtok, de főképpen a középbirtok területi arányszámát emelni kellene. Fokozza a bajt, hogy a magyar középosztály tőkeszegény és így kénytelen inteziv és hasznothajtó gazdálkodás helyett szemtermeléssel foglalkozni. Középbirtokok ala-

kulásánál mint szomorú körülmény az a tény említendő föl, hogy a vételár nagy része zálogjogi bekebelezéssel lesz biztosítva. Van néha olcsó pénz is, de a gazda hitele mindig drága. És ha még hiányzik a megfelelő forgótőke, akkor a középbirtokos a hitelezőinek dolgozhat.

Senkit meg ne téveszsen az a körülmény, hogy a földjáradék emelkedőben van s hogy a föld terményei árban növekedtek. A rossz akarat és a tudatlanság az agrárvámoknak és a gazdáknak tesz szemrehányást, holott voltaképpen az egész drágaságot az értékesítés szervezetlensége és a börze okozza.

Országos érdek, hogy a középbirtokososztály lábra állíttassék. Először a birtok megosztás szempontjából, mert csakis a birtokkategóriák helyes aránya mellett teljesítheti a föld gazdasági és társadalmi hivatását. Másodsor kulturális és szociális szempontból. Nálunk még mindig a falusi élet és nem a városi dominál. Ki vezesse, ki irányítsa a falu népét, ha nem a középbirtokososztály és ki fogja a társadalmi teendőket önzetlenül és áldozatot hozva ellátni, ha nem a magyar középbirtokososztály. Ezt az osztályt már kihalásra szánta a gazda-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A lopott serleg.

Írta: Pu Liu Hsien.*

Valamikor réges-régen Li-cseng városában egy szegény diák élt, kit Yin-nek hívtak. Lakóhelyén valami kiterjedett, be nem épített mezőség volt, annak a közepén pedig erkélyekkel, mellékhelyiségekkel s virágos-kerttel bővelkedő csinos kis házikó állott.

A lakosztályok azonban lakatlanok voltak s lassankint már pusztulásnak is indultak; leginkább azért, mert állítólag szellemek, kísértetek jártak benne s mindenféle természetellenes tünemények háborgatták az előbbi időben ottlakókat.

Történt pedig, hogy valamelyik szép napon Yin néhány diáktársával együtt ebédelt s a kísértetlakta ház is szóba hozatott. Társainak egyike megjegyezte:

— Ha társaságunk valamelyik tagja elvállalja, hogy egy éjszakát a kísértetek által

* A kínaiak egyik legnevesebb írója, ki már gyermekkorában kezdte a regényírást; leghíresebb munkájának címe »Lia» Kai Ki Yi«, mely gyönyörű irállyal keltett méltó fellütnést.

felkeresett házban eltölt, mi, többien, jó vacsorát fizetünk neki, amely vacsorának egyes fogásait ő maga állapítja meg.

Erre Yin felugrott s így kiáltott:

— Hát ki félné? Tartom a fogadást s nyomban odamegyek.

Iskolatársai szavánál fogták, a fogadást megkötötték, sőt elkísérték a kérdéses ház kertkerítéséig s elbucsuva tőle, még külön is figyelmeztették, hogy ha valami borzasztót találna látni, csak bizvást kiáltson segítség után.

Yin elnevette magát és megígérte, hogy bármit is lásson, elcseni s ritkaság gyanánt magával fogja hozni. Aztán bement a kertbe.

A hold akkor éppen első negyedébe lépett s lakó világa lehetővé tette, hogy bár nehezen, de mégis meg lehetett találni a házba vezető kaput; néhány sikertelen kísérlet után Yin beléphetett. A lépcsőkön felhaladva, tágas terembe ért s elhatározta, hogy ebben tölti el az éjszakát. Kis ideig várta, nem történik e valami különös dolog; azután meg azt figyelte, mily szépen tűnik le a hold a nyugati láthatáron emelkedő dombok mögé. Nem történt semmi különös: leterítette tehát a magával hozott takarót s aludni tért.

Egyszerre csak egyenruhás szolga lépett

be a terembe; kezében lószuszvirágot ábrázoló lámpát hozott s mikor Yin ott látta feküdni a földön, először visszarettent, aztán visszazaladt szolgatársaihoz s megmondta nekik, hogy egy ember fekszik a nagyteremben.

Kérdezték tőle, ki lehet az az idegen; de éppen akkor, midőn azt felelte nekik, hogy nem ismeri s nem tudja, jött fel egy ur, ki a kastély birtokosának látszott. Ez az ember, miután hosszasan vizsgálta volna Yin arcvonásait, végül a többiekhez fordult s így szólt:

— Ez egy uri fiú, kit Yinnek hívnak; derék, jó diák s valamikor ennek a kornak híres embere, férfias lesz. Mitsem kell tartanunk tőle, mert jó szive van s még ha a lármánk fel is találná költeni, barátságosan fog viselkedni velünk szembe.

Mikor elvégezte beszédét, kitarultak a ház kapui s nagy néptömeg zarándokolt be rajta. A lámpákat mindenféle meggyújtották, mire minden szobában nappali világosság áradott. Yin érezte, hogy neveléses volna, ha még tovább is tettetné magát, mintha aludnék; hánkolódni kezdett hát s köhögéssel vontá magára a figyelmet.

A ház ura azonnal közeledett s mélyen meghajolva, imígyen szólt:

— Az ön alázatos szolgájának van egy

1000 „PANAMA” Reichard
 = kalap érkezett =
 áruházába, melyek a mai naptól kezdve kiárusítatnak.

sági liberalizmus, mely a föld állandó mozgásában látta megoldva a gazdasági szabadság elvét. Ma azonban már belátjuk, hogy ez helytelen politika volt és azon vagyunk, hogy ezt a középosztályt erősítsük, mint nélkülözhetetlen szervét a nemzettest organizmusának.

A palicsi gyűlés bizonyára gazdag lesz a magyar földbirtokososztály megerősítését célzó eszmékben, de legyen gazdag tényleges eredményekben.

A politikai válság.

Wekerle tegnapi audenciája nem minden irányban hozott döntést. Az bizonyos, hogy a kabinet előterjesztését nem fogadta el a király s néhány nap alatt végleg felmenti a kormányt. Ezzel együtt azt is bizonyosnak veszik, hogy a koalíció felbomlott. A többi csak pusztá kombináció.

A függetlenségi párt hatalomvágya még nem csillapult le, de Apponyi tegnapi fellépése annyira megváltoztatta a párt hangulatát, hogy most már Lukács kudarcra előre látható s így alig van más eshetőség, mint Héderváry megbízása. Ez egyre több helyről nyer megerősítést. Azt, hogy oktroa útján szándékoznék a választói reformot életbeléptetni, megcáfolják; de megerősítik azt, hogy ha kell, háromszor is feloszlattja a parlamentet.

Szép kilátások! Hja, a vabankra alig lehet más felelet.

Lukács tovább tárgyal.

Wekerle felmentése után a korona formálisan is megbizta Lukács László volt szabadelvű pénzügyminisztert azzal, hogy félbeszakadt tárgyalásait a függetlenségi párttal folytassa.

leánya: kinek ma üljük a lakodalmát. Nem gondoltuk, hogy szerencsénk lesz önt itt üdvözölhetnünk, s így remélem nem veszi rossz néven, ha talán álmában megzavartuk.

Yin hirtelen felugrott, szintén mélyen bókkolt s azt felelte:

— Nem sejtettem, hogy ilyen ünnepségekre készülnek ma. Ha tudom, előkészültem s nászajándékot is hoztam volna magammal.

— Az ön jelenléte — felelte az öreg ur — minden nászajándéknál többet ér, mert minden veszélyes befolyást tova űz. Hála volt tehát, ha jelenlétével szerencsétlenné minket.

Yin nagy örömmel fogadta el a meghívást, mire a ház urával együtt másik terembe léptek, hol a legnagyobb pompa környékezte őket.

Itt viszont valami negyvenéves hölgy fogadta, ki Yin elejébe lépett s kit az idős ur mint feleségét mutatva be neki. Épp akkor szólalt meg a trombiták s más hangszerek harsogása s belépett egy szolgáló, hogy a vőlegény közeledtét bejelentse. Az idős ur veje fogadására sietett s azután ezt is bemutatta Yinnek.

Nemsokára a hölgyek is előkerültek, a szolgáló pedig behozták az ebédet. De nemcsak

Lukács László a korona kívánságának eleget is tesz s hir szerint még a mai nap megkezdte tanácskozásait Kossuth Ferencsel és Justh Gyulával, aki a tegnapi nap folyamán a fővárosba érkezett. Lukács László a régi alapon kezdi meg tárgyalásait, vagyis, hogy a tervbe vett függetlenségi kabinetben a korona bizalmi férfiai is helyet foglaljanak.

A függetlenségi párt a Lukács által ajánlott alapon Apponyi fellépése után egyáltalán nem hajlandó az ügyek vezetését magára vállalni. A pártban az a hangulat, hogy a függetlenségi párt a saját presztizsének veszélyeztetése nélkül nem lehet egy kabinetben az ószabadelvű politikusokkal és különösen akkor nem, mikor azok néhány miniszteri tárcán kívül semmi határozott engedélyt sem akarnak hozni. A függetlenségi párt vezetősége abból az elvből indul ki, hogy szívesen tárgyalásba bocsátkozik a király bizalmi emberével, bármily politikai párthoz tartozzék is, de elveinek elődázására, az önálló bank követelésétől való elállásra senki sem bírhatja. A függetlenségi párt a régi feltételek mellett most még kevésbé hajlandó kormányt vállalni, mint azelőtt.

A bécsi követelések.

A bécsi köröknek nagyon is érdekükben áll a válságnak gyors megoldása, mert különben kétségessé válnak azoknak a közös követeléseknek teljesítése, amelyeket a közös kormány az ősznél tovább semmi szin alatt sem halaszthat. Ezek között legfontosabb a delegációk elé terjesztendő javaslatok, a máris felhasznált felszerelési hitelek és a négy új Dreadnought építésének költségei. De ezenkívül esedékessé válik a létszámemelés még a jelenlegi három éves szolgálati idő mellett is, az új véderőtörvény és a kétéves katonai szolgálati

idő életbeléptetése után pedig halaszthatatlanul szükséges. A bécsi körök mindezekkel számoltak és ezért a legvégső lépéstől sem rettennek vissza.

Hivatalos cáfolat.

A Budapesti Tudósítónak táviratozzák Bécsből: Keresztényszociálista lapok látszólag egyazon forrásból azt jelentik, hogy öfelsége úgy határozott, hogy parlamenten kívüli kormányt nevez ki Magyarországon, melynek az volna a feladata, hogy a választói reformot oktroa útján vigye keresztül. Irányadó bécsi helyen azt közlik a Budapesti Tudósító-val, hogy ennek a jelentésnek semmi alapja sincs és a királytól teljesen távol áll az a szándék, hogy a választóreformot oktroa útján léptesse életbe, mint ahogy általában a király az új kormány dolgában még nem hozott döntést.

A király utazása.

Néhány bécsi lap azt a hirt közölte, hogy a király Ischlbe való utazása előtt Budapestre utazik, hogy személyesen várja meg a magyar válságot. Irányadó helyen erről a tervről semmit sem tudnak. A király július 4-én a Táncsúvasut megnyitására utazik és innen egyenesen Ischlbe megy.

Minisztertanács

A kereskedelemügyi minisztériumban ma délelőtt fél 11 órakor Wekerle Sándor elnökletével miniszteri értekezlet volt, amelyen Wekerle bejelentette tegnapi audienciájának eredményét. A minisztertanácsban Darányi Ignác kivételével az összes miniszterek résztvettek.

A minisztertanács délután 1 órakor ért véget. Wekerle Sándor beszámolóját a miniszterek tudomásul vették. Az értekezlet után Apponyi Albert gróf a minisztériumban vára-

az ételek voltak kiválóak és izletesek, de a pohárszéken is gyémánttal kirakott edények s aranyserlegek díszeltek, melyekben a legdrágább s legritkább borokat kínálgatták a vendégeknek.

Yin most már a menyasszonyt is jobban szemügyre vette s arra a meggyőződésre jutott, hogy a világ legszebb asszonyai közé sorozható; de gondolatmenete mindjárt más irányba terelődött, mert most a borral töltött aranyserlegek jártak kézről-kézre; olyan nagyok voltak, hogy bizvást néhány pint bor fért el bennük.

Mikor a serlegek egyike kezeügyébe esett, a kabátja ujjába csuszította, aztán fejét az asztalra fektette, mintha ittassá válna, álomba merült volna. Nemsokára azután az egész vendégsereg felkerekedett s eltávozott.

Az öreg ur most a szolgáló által leszedte az asztalokat, miközben észrevette, hogy az aranyserlegek egyike hiányzik. Mindenfelé keresték, az egész termet tüvé tették. A szolgáló egyike azt a megjegyzést kockáztatta, hogy talán az idegen vitte magával, a háziur azonban dühösen hallgatásra intette, sőt rátamadott, hogy meri vendégeit sértegetni!

Ezután az öreg háziur is távozott családjával, Yint pedig az asztal mellett ülve ott hagyták. Mikor hült helyüket látta, Yin is fel-

kelt. A szoba most már ismét homályba volt borulva s az egész élményét, kalandját merő álomnak tarthatta volna, ha ott nincs az ujjában az az aranyserleg.

Nemsokára a keleti láthatáron pirkadni kezdett, a nap is feltűnt az égen, így hát összegöngyölgötte a takaróját, kísértelt a kert kapuja elé, hol barátai már türelmetlenül várták. Yin elmesélte átélte kalandját s felmutatta az aranyserleget.

Néhány évvel a most meséltek után Yin elnyerte a tudori oklevelet s a honani kerületnek Fei Csiu városában kapott alkalmazást. Ezen a helyen valami Csu nevű gazdag ember élt. Egy szép napon ebédre hívta Yint s megparancsolta szolgálóinak, hogy a legjobb bort, a legdrágább billikomokban szolgálják fel.

Mielőtt a kapott parancsnak megfelelt volna, az egyik inas urához közeledett s valami megjegyzést sugott a fülébe, mi ezt láthatólag elkedvetlenítette. Hét hatalmas aranyserleget osztottak szét s Yin meglepetve tapasztalta, hogy a serlegek alakra és nagyságra nézve is egészen hasonlóak ahhoz, melyet a szellemek által lakott házban tartott lakodalom alkalmával ellopott. Ódaforúlt a háziurhoz s megkérdezte, honnan szerezte ezeket a serlegeket.

— Édes apámnak — felelte Csu — Pekingben üzlete volt s véletlenül tudomást szer-

WIKUS

**CZUKRÁSZATA ÉS
CSOKOLÁDE GYÁRI LERAKATA
NAGYVÁRAD.**
FEKETE SAS PASSAGEABAN.

TELEFON 763.

kozó függetlenségi képviselőknek a következőket mondta

— Én most már a pibenésnek élek és magamba fogok szálni.

— Talán Bécs ellen vétettünk, kérdezte az egyik képviselő.

— Nem, hanem magunk ellen, felelte a miniszter.

Az esetleges Khuen-kabinet.

A helyzethez még a következőket jelentik a Neue Freie Pressenek: Abból a körülményből, hogy gróf Khuen-Héderváry már Budapestre érkezett, következtetni lehet, hogy Lukács küldetésének meghiusulta esetére már egy másik tervet is fontolóra vettek. Beavatott helyről eredő információk szerint Khuent arra szemelték ki, hogy az esetben, ha Magyarországon a tárgyalások meghiusulnának, azokból a hatvanhetesekből alakítson kabinetet, a kik ahhoz a követeléshez, hogy a válság megoldását a király engedményekkel tegye lehetővé, nem ragaszkodnak. Ezek a pártok a mai országgyűlésben nincsenek képviselve és így a Khuen-Héderváry kormány, ha létrejön, első sorban az ó-szabadelvűekre fog támaszkodni, a parlamentet fel fogja oszlatni, kiírja az új választásokat és ha kell többször is választat, hogy biztos többséget szerezzen. Azonban ez a kísérlet is nagyon kockázottnak látszik.

Növekszik a függetlenségi párt.

A Magyarország azt írja, hogy a képviselők közül többen, akik eddig nem tartoztak a függetlenségi táborba, elhatározták belépésüket. Így a tegnapi nap folyamán Toroczky Viktor báró jelentette be belépését a pártba. A báró belépését követni fogja még 10—15 képviselő.

Tiszáék előtérben.

Bécsben a 67-eseknek vezető szerepeket szánnak. Több előkelő bécsi lap jól értesült

zett róla, hogy egy ott szintén letelepedett aranyműves ritka becsü és szépségű, valódi remekműveket képező munkát végez. Édes apám ennek folytán nyolc aranyserleg készítését bízta rá, amelyek aztán halála után mint családi ereklyék rám maradtak. És még elmondani is restellem, hogy dacára annak, hogy a serlegeket tartalmazó tok tizenöt éven keresztül lepecsételve és zár alatt őriztetett, az aranyserleg egyike megmagyarázhatatlan módon elveszett. Egyáltalán nem értem az egész dolgot. Csak azt hihetem, hogy valamelyik szolgám ellopta s meghamisította a pecsétet is.

— Az is lehet, — felelte nevetve Yin, — hogy az aranyserlegnek szárnyai nőttek s egyszerűen elrepült. De én tudom, hogy lehet segíteni a dolgon. Van nekem odahaza egy egészen hasonló aranyserlegem s miután az a magában álló serleg rám nézve mi értékkel sem bírhat, elküldöm önnek, hogy egészítse ki véle a készletét.

Csu megköszönte az ajándékot. Yin pedig hazatérte után megküldte karájának a hiányzó serleget, elmondván egyúttal azt is, hogy mi módon jutott az birtokába.

Tanulság: A lopott tárgyak előbb-utóbb mindig a jogos tulajdonosukhoz kerülnek vissza.

forrásból többek között azt mondja, hogy az új kabinetben gróf Tisza Istvánnak és gróf Andrássy Gyulának föltétlenül tárcát kell juttatni. Általában a bécsi törekvések főcélja az, hogy a 67-eseket egy sorompóba állítsa.

Kireperált költségvetés.

Biharvármegye költségvetését tudvalevőleg a belügyminiszter annyira redukálta, hogy annak alapján a gazdálkodás teljesen lehetetlen volt. A megye közgyűlése elhatározta, hogy a redukált költségvetés alapján ugyyszólván teljesen új költségvetést készít, melyben a kiadások kereteit meg fogja szűkíteni. E végből egy bizottságot küldött ki, mely tegnap foglalkozott a költségvetéssel.

A tegnapi tárgyalásról tudósításunk a következő.

Ielen voltak Miskolczi Ferenc dr elnökle alatt Fetszer Antal Keszthelyi Zoltán, Farkasházi Zsigmond, Verner Kálmán, Wallner Ödön dr, Baranyi András, Száhlender Károly, Ertsey Péter dr, Papp János, Korbély József, Patzkó Géza.

A 34000 koronás megtakarítás.

Biharvármegye költségvetésén a közgyűlés óta csaknem állandóan foglalkozik Baranyi András megyei főjegyző és Patzkó Aladár számvevő. A múlt évi számadások áttekintése után meglepő felfedezésre jutott a főjegyző. Ugyanis megállapította, hogy a folyó évi költségvetés elkészítésénél a számvevőség nem járt el kellő körültekintéssel. A múlt évben felvett kiadási tételek nagy része ugyanis nem lett kifizetve, mert az felelősség vált és ezeket a tételeket nem illesztette be a folyó évi költségvetés keretébe, ami pedig lényeges összeget harmincegyezer koronát tesz ki. Ez a nagy összeg ugyyszólván kisegíti a vármegyét szorult helyzetéből. Hogy ez az összeg most napfényre került és a költségvetés szekerét kihuzta a kátyúból, egyedül Baranyi András főjegyző érdeme, aki odaadó pontos tanulmányozás útján jött rá a számottevő könnyelműségre, amit most pótlólag fognak reperálni. A jövőben pedig igen üdvös lesz, ha a számvevőség nagyobb körültekintéssel fogja a költségvetés tételeit összeállítani.

A költségvetés kikorrigálása.

Az értekezlet megnyitása után Miskolczi Ferenc alispán ismertette, hogy a jelenlegi értekezletet mi tette szükségessé. Bejelentette, hogy az értekezlet nagyon szokatlan, mert egy közgyűlésileg megállapított költségvetést különös, ha egy szűkebb körű bizottság korigálja ki. Mégis a vármegye gazdálkodásának biztosítása ezt megkívánja és így a tárgyalás alá kerülő költségvetést a megjelenteknek figyelmébe ajánlja.

Baranyi András főjegyző olvasta fel ezután az általa készített költségvetési javaslatot. Előbb általánosságban hallgatták meg a tervezetet, aztán rátértek a részletes tárgyalásra. A részletes tárgyalás során a Baranyi által készített javaslat szerint még 448 korona megtakarítás is mutatkozik. A javaslat szerint a költségvetés a következőképpen néz ki.

Kiadás.

Házi pénztár részére	47311 kor.
Adósságok fizetésére	48814 „
Főszolgabírói lakásokra	42000 „
Jutalmazásokra	5490 „
Kulturális célokra	6670 „
Közgazdasági célokra	1840 „
Rendkívüli segélyek és vegyesekre	11064 „

Összesen 163525 „

Bevétel.

A 163525 korona kiadásra fedezetet nyújtának első sorban a kivetett pótdadók, melyek nagyrésze már befolyt, továbbá a különböző járadékok, valamint a jegyzői nyugdíjalap javára kivetett 1 százalékos pótdadó, melyre a miniszter megengedte, hogy az felhasználásuk és helyette a község szedjen be adót. A terv szerint a költségvetés így rendezettnek is látszik. Ennek ellenében a megye a függő adósságokat nem fizeti.

A részletes tárgyalás.

Farkasházi Zsigmond elismerését fejezi ki aziránt, hogy a vezetőség 34.000 korona megtakarítást tud a múlt évről kimutatni, ami a költségvetés tételeinek megállapítását nagyban elősegítette. A költségvetésben a bevételrovatban felvett adóhátralékok befizetéséhez nagy reményt fűz, miáltal a megtakarítás még növekedni is fog. A törléseknél nem óhajtja, hogy a kulturális célokra előirányzott tételeken nagy törléseket eszközöljenek. Ezeket a tételeket egészben meghagyni javasolja. Még a löversenyre felvett összeget sem kívánja törölni. A főjegyző javaslatát elfogadja.

Wallner Ödön a függő adósságok kifizetését föltétlenül rendezni kívánja.

Ertsey Péter. A bevételt megállapította a költségvetés, ez azonban könnyen csökkenhet, míg a kiadások tétele csak növekedhetik. Nem lehet tehát egy olyan költségvetést csinálni, mely nem reális, már pedig a javaslat eshetőségekre van alapítva s így nem fogadható el. Javasolja a kulturális célokra előirányzott tételek teljes törlését. Akinek nincsen pénze, az ne adakozzék.

Korbély József Ertsey Péter indítványát nem fogadja el. Kulturális célokra áldoznia kell a megyének.

Verner Kálmán javasolja, hogy kérje a vármegye a minisztert, miszerint az árvaszéki állások szervezését vegye át és akkor a költségvetés reális lesz.

Wallner Ödön a löversenyre előirányzott tétel törlését javasolja. Ugyiszintén törölni javasolja az árvaszéki helyettes elnök, tanácsvezető ülnök tiszteletdíjait és a kulturális célokra előirányzott tételeket.

Farkasházi Zsigmond ismét védi a kulturális célokat. Azt mondja, hogy a régi bűnök most egyszerre orvosolni nem lehet. Ha eddig megvoltak azok a tételek, úgy hagyják meg a jövőben is.

Fetszer Antal fájó szívvel kénytelen a törlések mellett foglalni állást. Ajánlja a teljes redukciót.

Miskolczi Ferenc dr alispán szavazásra bocsátja a költségvetést.

A redukció ellen Farkasházi Zsigmond és Korbély József szavaznak, a többiek a redukció mellett.

E szerint kimondta a bizottság, hogy a vármegye semmiféle olyan tételt nem fogad el, melynek kifizetésére nincs kötelezve. A hatá-

Figyelmes,
finom női
kiszolgálás

Hideg konyha

PAIZS BÉLA
A VILÁG KÖZEPÉHEZ
BETHLEN-UTCA vendéglője és
kert-helyisége

Kőbányai sör. — Tisztán kezelt borok. — Családok részére külön lugasok.

Minden este
cigány
zene.

Kitűnő tekopálya.

rozat értelmében s a következő fontosabb tételek lettek törölve.

Az iskolai és egyesületi segélyek, kulturális intézmények segélyezése. Az árvaszéki helyettes elnök és tanácsvezető elnök tiszteletdíja, a löverseny támogatása, a székelyhidi vincellér iskola támogatása, a női kereskedelmi iskola segélyezése stb. Általában a vármegye csakis azokat a tételeket fizeti, melyekre kötelezve van ez ideig.

Az ülés végén Miskolczy Ferenc dr. alispán köszönetet szavazott Farkasházi Zsigmond képviselőnek, aki ügybuzgóságával elősegítette a költségvetés korrigálását.

Nagyvárad város törvényhatósági és iskolaszéki tagjainak szíves figyelmébe.

Csak nemrégiben szavazott meg Nagyvárad város közgyűlése ismert áldozatkészségével 1500 koronát egy Nagyváradon rendezendő kézimunka tanfolyam céljaira olyan kikötéssel, hogy ez összeg fejében a saját tanítói a kézimunka tanításra kiképeztesse. Ez egy egészen új keletű dolog. A kézimunka tanítást még nem régiben állította be a min. tanterv az el. iskolai tanítás anyagába. Természetes, hogy a tanítószáz zöme erre a tárgyra nincsen képesítve. És ezen a bajon akart segíteni városunk nemes áldozatkészségével, azzal a bizonyos 1500 koronával.

Eddig rendben volna a dolog és csak most jön a komplikáció. A minisztérium minden bizonnyal a helybeli tanügyi vezetőség előterjesztésére a kézimunka tanfolyamot július 1-től aug. 1-ig terjedő időre állapította meg s elrendelte, megint csak a helybeli tanügyi hatóság tanácsára, hogy ezen a tanfolyamon minden férfi tanerő fegyelmi vétség terhe alatt részt venni köteles.

De vannak tanítók, kik ugyan ez időben katonai szolgálatot kötelesek teljesíteni. Mások, ha nem is ágyhoz kötött betegek, alig várták, hogy megrongált egészségüket némi pihenéssel helyrehozzák. Ismét másokat részint családi viszonyaik, részint egyéb ügyeik elszólítanak a város területéről, mert hiszen a vakáció vakáció. Az 1867. évi XXXVIII. t.-c. ide vágó és még érvényben levő §-a világosan kimondja, hogy a tanítási idő 10 hónap, a másik 2 hónap vakáció. Szóval: meglesz a tanfolyam, a város kiadja az 1500 koronát, s akkor még mindig marad 15—20 tanítója, ki kézi munkatanítói kiképzésben — a saját hibáján kívül — nem részesült.

Mi lesz ebből? A hatóság 15—20 tanító ellen megindítja a fegyelmi vizsgálatot. Azok ellen is természetesen, akik katonai szolgálatot teljesítettek. De hát kérdem, azért hoz a város tetemes anyagi áldozatot, hogy országos botrányt provokáljon? Aztán segítve lesz ezzel a bajon? Az a 15—20 ember a fegyelmi vizsgálat lezajlása után is kiképezetlen marad. Mit csinál ezekkel a város? Kötelezni fogja őket, hogy ezt a képesítést a saját költségükön megszerezzék? Ezt egy Nagyvárad humánus közönsége akkor, amikor a tanítószáz egy részének kiképzéséről gondoskodik, ezt mondom ez a város ilyen ridgen nem teheti, mert a saját humánus intencióival jut összeütközésbe. Hát mit tesz? Elküldi ezt a 15—20 embert fejésként 100 korona költséggel egy másik tanfolyamra. Ez megint 1500—2000 korona kiadást jelent, noha alkalmasabb időben a jelenlegi 1500 koronán egy füst alatt valamennyit kiképezhetné.

Csak alkalmasabb időt kell megállapítani. A tanítótestület két ilyen időpontot szándékozott javaslatba hozni, de sajnos nem került sor a megkérdetésére, hanem határoztak róla és nélküle. Ilyen alkalmas idő lett volna június közepétől július közepéig, de erről már elkés-

tünk. De egy még mindig van. Szeptember délutánjai. Mondják, hogy erre az időre a minisztérium nem adhat a tanfolyam vezetésére tanerőt, miután tanítóit a rendes iskolaidő leköti. Nevetséges. Egy államhatalom nem adhat egy embert, mikor egy város 1500 korona áldozatot tud hozni. Hát mibe kerül annak az egy embernek a helyettesítése, mikor szept. különben is tele van vakációval.

A város méltányolja a kivételes állapotot és hoz figyelemre méltó anyagi áldozatot, a helybeli tanügyi hatóságok pedig irtóznak attól a csekélyke áldozattól, amit szeptember délutánjainak átengedésével hozhatnának és képesek a várost igen kínos helyzetbe hozni, képesek esetleg egy országos botrányt támasztani a tömeges fegyelmi vizsgálatokkal.

Mert a mi derék polgármesterünk a váratlan min. leiratra nyombar érintkezésbe lépett a kir. tanfelügyelőséggel, de ahol — mint halljuk — segíteni nem akarnak.

Ca. M.

Tanító mint kivándorlási ügynök.

A hatóság állandóan figyelemmel kíséri a kivándorlás hullámzását és szigorúan kutatja a kivándorlás okait és nyomozza a kivándorlásra csábítókat. A hatóság nyomozása a legtöbb esetben nem vezet eredményre, mert a titkos kivándorlási ügynökök oly ügyesen intézik csábításukat, hogy a hatóság nem tud rájönni. Most azonban a határrendőrség ébersége folytán egy biharmegyei görög keleti tanító üzleimeiről sikerült a hatóságnak lerántani a leplet. A tanító valószínű, hogy állásával fog fizetni hazafiatal munkája miatt.

Az esetről részletes tudósításunk a következő:

A folyó év elején Temesvármegyében a kivándorlás oly nagy mérveket öltött, hogy a hatóság figyelmét teljesen magára vonta. Hiába való volt minden nyomozás, a kivándorlási ügynök felkutatását sehogy sem tudták eredményesen végezni. A kivándorlás nagy arányai április hónapban egyszerre leszállottak. Most még jobban ambicionálta magát a hatóság a kutatásra, azonban most is eredménytelenül.

Április elsején felszólítást kapott a tenkei főszolgabíró a zsolnai határrendőrségtől, hogy Strausz Vazul vasandi görög keleti tanítót kísérje figyelemmel, mert erős a gyanuja, hogy a temesmegyei kirándulást ő közvetíti. A főszolgabíró nagyon meglepte a rendőrség értesítése, mégis nem látott benne lehetetlenséget, Strausz Vazul ugyanis 23 éves nőlen fiatalember és áprilistig tényleg egyik temesmegyei román községben volt mint tanító. Vasandra csak március hónapban került. Strausz nem rendelkezik oklevéllel és így mint kisegítő tanító szerepelt ott. Magán életében semmiféle feltűnő dolgot nem lehetett észrevenni, ép azért nem sok reményt fűztek a zsolnai rendőrség gyanujához.

A tenkei főszolgabíró mindazonáltal megtett minden intézkedést a tanító megfigyelése iránt. A vasandi postahivatal bizalmas értesítést kapott, melyben a tenkei főszolgabíró felhívja a postamestert, hogy minden gyanus levelet, mely Strausz címére jön mindaddig ne kézbesítsenek a tanítónak, amíg ő meg nem győződik annak ártatlan voltáról.

Április 1 én a főszolgabíró távirati értesí-

tést kapott a vasandi postamestertől, hogy Strausz címére Bécsből ajánlott levél érkezett, mely gyanus, A főszolgabíró megtiltotta a levél kézbesítését és Liszka István tenkei járási irnokot küldte ki, hogy a levelet vegye át és a tanítóval olvastassa el. Liszka az utasításhoz híven járt el és a levél tényleg igazolta a postamester gyanuját.

A levélben Falk és társa hamburgi bajostársaság tudatta a tanítóval, hogy az őt megillető tiszteletdíjat egy másik egyénnek fizette ki tévedésből, hogy azonban Strausz se károsodjék a társaság hajlandó 50 korona jutalmat kiadni neki.

A tanító a levéllel szemben nem tiltakozhatott. Tiltott ügynökösködése világosan be volt bizonyítva. A tenkei főszolgabíró e miatt a tanítót 15 napi elzárásra és 150 korona pénzbüntetésre ítélte. A tanító megfelelt az ítéletet, azonban másodfokulag is marasztalva lett.

A kihágási büntetésen kívül a tanító ellen a vallás és közoktatásügyi miniszter rendeltére a görög-keleti püspökség megindította a fegyelmi eljárást.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Glac Antal lemondása.** Fenntartással közöljük a következőket. Mint fővárosi tudósítónk jelenti, a tegnapi nap folyamán több főispán távirati uton beadta a lemondását a belügyminiszterhez. Ezek között szerepel Glac Antal Biharvármegye és Nagyvárad város főispánja is. Glac Antal főispán kijelentette, hogy csakis az esetben hajlandó tovább is főispánságot vállalni, ha a kibontakozás 48-as alapon történik, illetve ha a kabinetben Apponyi Albert gróf is tárcát kap. A hír nagy feltűnést keltett városszerte, mert Glac Antal távozásával úgy a közigazgatás, mint a megyei és társadalmi élet nagy veszteséget szenved.

* **Személyi hír.** Várady Ede a belügyminiszteriumba beosztott m. kir. csendőrezredes a tegnapi Nagyváradon időzött, s a felállítandó csendőr továbbképző iskola ügyében tanácskozott a polgármesterrel.

* **Népgyűlés a drágaság ügyében.** A Nagyváradon tapasztalható lakásínség és élelmiszer drágaság ügyében nagyszabású népgyűlést terveznek, amelyen megbeszéljék azon teendőket, amelyekkel a nyomasztó drágaságon és a lakásszükségen enyhíteni lehetne. A mozgalom élén több törvényhatósági bizottsági tag és előkelő polgárok állanak. A népgyűlést július hó 4-ére tervezik.

Nincs többé lábfájás

És ha ezt el akarja érni, úgy cipőszükségleteit okvetlen

ARANYI-nál

a Fő-utcán szerezzé be, mert az ő tőle vett cipőkben a tyuk szem és bőrkeményedés eltűnik. Telefon 512

* **A Debrecen-nagyvárad vasút ügye.** Gerster Béla, a debrecen-nagyvárad helyi érdekű vasut engedélyes beadványt intézett Nagyvárad városához, amelyben kijelenti, hogy csak most értesült a keresk. miniszter azon határozatáról, miszerint az 50000 korona részvény jegyzést nem hagyta jóvá, mert a közuti alap terhére volt megszavazva. Kéri, hogy újból, még a júliusi közgyűlésen terjessze elő a tanács a kérdést, s más olyan fedezettel szavaztassa meg az 50000 koronát, amelyet a miniszter is jóváhagy. A többi részvények már mind jegyezve vannak, csak Nagyvárad városáé nincs. Az építést pedig rövid idő alatt meg akarja kezdeni. A pótközigazgatási bejárás július 6-án lesz. Ez a beadvány azonban már elkészült, mert a város törvényhatósága elhatározta, hogy a vasut ügyét csak a jövő évi költségvetés tárgyalásakor hozza szónyegre.

* **A vízvezetési bizottság ülése.** Nagyvárad város vízvezetési és csatornázási szakbizottsága június hó 25-én, pénteken délután 4 órakor ülést tart s a most készülő vízvezetési hálózat nyomáspróbáját ejti meg.

* **Szent László ünnepe.** A magyar nemzet legendás szent királyának, Nagyvárad város dícső alapítójának ünnepét vasárnap, június 27-én, nagy fénytel ünnepeli meg Nagyvárad közönsége. Délelőtt körmenettel egybekötött ünnepélyes szent mise lesz predikációval a székesegyházban, este 6 órakor pedig ünnepély a városbába dísztermében. Érdekes mozzanata lesz az ünnepélynek este 7 órakor a városi székház tornyáról a toronyzene. Nagyváradon még ilyen művészi, különleges ünnepség nem volt, sőt a torony-zenét az ország vidéki városáiban is kevés helyen ismerik. A Szent László ünnepély teljes műsora a következő:

1. Ünnepélyes körmenet. Indul a Szent László templomból negyed 9 órakor, az olasz plebánia-templomból fél 9 órakor a székesegyházba, s innen vissza az ünnepi istentisztelet után a pleb. templomokba. A körmeneten a Kath. Kör. tagjai a hívek között testületileg vesznek részt. 2. D. e. 9 órakor a székesegyházban ünnepélyes szent mise és szent beszéd. Szent mise alatt a kör tagjai a helybeli és vidéki hívekkel a teljes bucsuval egybekötött szent áldozáshoz járulnak. 3. Este 6 órakor ünnepély a városi székház nagytermében a következő tárgysorozattal: a) megnyitó. Tartja dr. *Hoványi Gyula*; b) Isten dícsősége, Beethoventől. Éneklő a férfiak; c) Ünnepi beszéd. Előadja dr. *Karácsonyi János*; d) Szent László sirja. Rosty Kálmántól. Szavalja: *Csordacsics Ferencné*; e) Hymnus. Éneklő a férfiak. 4. Este 7 órakor toronyzene a városi székház tornyáról.

A toronyzene műsora: 1. Fölvitelt magas menyországba. Régi ének 1651. évből. 2. Óh dícsőséges asszonyág (1681.) 3. Dícsőséges Szűz Mária. (1695.) 4. Óh nemes ékes lilium. (1695.) 5. Örülj dícsőséges szent szűz. (1651.) 6. Szűz Mária kegyes anya (1651.) 7. Ének Szt István királyról, a török hódoltság korából. 8. Ének Szt. László királyról. (1695.) 9. Angyaloknak nagyságos asszonya. (1508.) 10. Jézus, Mária! dícsőséges nevek. (1695.) 11. Boldogasszony anyánk, a török hódoltság idejéből. 12. Szózat.

* **Katholikus nagygyűlés Szegeden.** Az Országos Katholikus Szövetség rendezése mellett augusztus hó 29., 30. és 31. napján

Szegeden nagygyűlést fog tartani. A nagygyűlés fényét két nagyszabású egyházi ünnepség fogja emelni. Az egyik vasárnap este lesz az eucharisztikus körmenet, a másik kedden reggelre tervezett Mária ünnep. A teljes program még nincs összeállítva, azonban a napokban már nyilvánosságra fogja hozni a Katholikus Szövetség.

* **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter *Hetey Gyula* m. kir. igazságügyminiszteri irodaségétisztelet a székelyhídi kir. járásbírószághoz telekkönyvvezetővé nevezte ki.

* **A gyermekkórház ápolási-díja.** A belügyminiszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a nagyvárad Sztaroveszky-gyermek-kórházban az országos betárgyalási alap és az államkincstár terhére ápolandó, valamint a külföldi honosságú betegek után az 1910. évre a napi ápolási díjat 1 kor. 44 fillérben állapította meg.

* **Halálos baleset.** Belényesi tudósítónktól halálos kimenetelű baleset híre vesszük, melynek az ottani iparvasut egyik fékezője Márton Ferenc esett áldozatul. Mikor a vonat az erdőben haladt, a hegyről egy hatalmas tönköt dobtak alá az ott dolgozó munkások, nem tudva, hogy a vonat a völgyben halad s ez az óriási fahasáb Márton Ferencet súlyosan megsebezte. Élet-halál között lebegve vitték a belényesi kórházba, hol a délután folyamán meghalt.

* **Pályázat a hadapródiskolába.** Nagyvárad városának a jövő tanévben megüresedő alapítványi helyeire tegnap beérkezett a második pályázat a városhoz. *Mayr Sándor* takarékpénztári igazgató Tibor fiának a felvételét, illetve ajánlását kéri.

* **Jutalom egy tanulónak.** *Gedeon* Alajos főreáliskolai igazgató kérte Nagyvárad városát, hogy a Sonnenfeld József-féle alapítvány kamataiból álló jutalmat ez évben *Bauer* Albert főreáliskolai VIII. oszt. tanulónak adja ki.

* **Kirándulás a Jád völgybe.** A nagyvárad Sport egyesület turista osztálya vasárnap nagyszabású kirándulást rendez a Jád völgybe. A kirándulás rendezői Verner Kálmán, dr. Bánóczy Kálmán és Jelinek Géza. A kirándulás igen olcsó, amennyiben minden résztvevő csupán 5 koronát fizet és ennek ellenében teljes ellátást kap. Bele van számítva a vasuti költségen kívül borralaló, cigány, egyszóval minden. A kirándulás semmiféle megerőltető gyakorlatokkal nem jár, úgy, hogy a hölgyek akár bál cipőkben megjelenhetnek. A kiránduló társaság meg fogja tekinteni a Jád csodás vizelését, a jádvölgyi hatalmas ipartelepét. A kirándulás ugyancsak tanulmány jellegű lesz, tehát eltekintve egészségügyi előnyeiktől, még hasznos is lesz. A rendezőség ez uton kéri különösen a hivatalnokokat, azok családját, hogy részvételi szándékukat még a mai nap folyamán jelentsék be a rendezőség bármelyik tagjánál.

* **Gyilkos legény.** Széltallóról jelentik, hogy tegnap a község határában összeszóllalkozott Frike Miklós és Kerezi Gábor, kik együtt jöttek Frike kocsján. A veszekedés tetlegeséggé fajult s Kerezi Gábor késével agyonszurta társát. Az ügyészség elrendelte a vizsgálatot.

* **Elütötte a mozdony.** Nagy szerencsétlenség történt tegnap, szerdán délelőtt 10 óra után a székelyhídi vasuti állomáson. Tolatás közben a mozdony elütötte *Ples* Tivadar pesterei illetőségű 27 éves kiségitő fékezőt, akinek rendes lakhelye van Nagyváradon, s csupán szolgálatra volt Székelyhidra kirendelve. A szegény ember a fején, kezén, vállán, bal lábán súlyos sérüléseket szenvedett. Sebeit beközték s beszállították Nagyváradra a kórházba. Egy évvel ezelőtt nősült. Súlyos sebeiből valószínűleg kitudják gyógyítani.

* **Uj pénztározat.** A Nagyvárad Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet folyó év június hó 1-én, Nagyváradon a Bémer-téri Poyvár ház első emeletén megkezdte működését és megnyitja az első 3 és 6 éves évtársulatait. Az igazgatóság felhívja a város és a vármegye közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre. Olvasóink figyelmét felhívjuk a szövetkezet lapunk mai számában megjelent hirdetésére.

* **Hegyi üdülőhely Nagyváradon.** A nagyvárad közönség bár nem szűkölködik a nyári helyiségekben, mégis örömmel üdvözlö az ismert *Karger*-féle vendéglő kerthelyiségeinek megnyitását. Uj a bérlő is és ezuttal szakember *Lobermayer* Ferenc áll az üzlet élén. Aki ismeri ezt a maga nemében páratlanul gyönyörű kerthelyiséget a hegy tövében, hol a legforróbb nyárban is hűs a levegő annak felesleges dicsérni, aki pedig nem látta látogassa meg egyszer és állandó vendége lesz a vendéglőnek.

* **Az Európa-szállodában** minden délután 4 órától zene, melyet *Ponta Kálmán* jó szólista kitűnő zenekara szolgáltat. Ugyanott elsőrangú mozgókép-előadás van minden este, belépődíj nélkül. Mai műsor a következő: Classzport játékok. *Nick Cartel* történet. Sas karmai között. Róma égése. Szélviharban. Krisztus és a bűnös nő. Minden kornak vannak bajai.

* **Magyar Bohémvilág.** Szerkeszti: Szerdahelyi Sándor. Írókról, újságírókról, színészekről, poétákról, zeneszerzőkről, festőkről, szobrászokról stb. Bér, Honti, Pogány, Sarkadi stb. rajzaival 8 korona helyett csak 3 korona a Benkő antiquariumban.

* **Nemzeti-kert.** *Kecskeméthy* István kert utcai *Nemzeti-szálloda* kerthelyiségében minden este belépődíj nélkül mozgókép-előadás tartatik. A mai műsor a következő: Tengeri ütközet (szenzációs). A másoló bosszúja (szenzációs bohózat). Anyátlanul (dráma). Viszsaemlékezés a kandalló mellett. Keresd meg kenyeredet. Nelly a szép szobaleány.

* **Megszűnt a drágaság.** Nagy a panasz városszerte, hogy nagy a drágaság, kevés a jövedelem és mégis, hogy van az, hogy a hölgyek drága ruhákban, az urak panamakalapban, a gyermekek finom cipőkben járnak? A válasz nyílt titok — erről beszél Nagyvárad és Biharmegye apraja és nagyja. *Cziller* Imre nagyáruházában minden divatos, finom és olcsó.

* **Tündéerkert Nagyváradon.** Mert csakugyan tündéerkertnek lehet nevezni *Paizs Béla* vendéglős kertjét, — a melyet a *Világközpéhez* címez és a Bethlen utcában van. Vannak ott gyönyörű szőlőlugasok — családok és magán társaságok részére — téli és nyári kuglizó, rossz idő esetén fényes tedett helyiség.

Gyászkalapokat

gyorsan és olcsó árért lehet kapni, ugyancsak állandó nagy választék van bécsi és párisi modellekben legdivatosabb neglüzse kalapokban, ernyőkben, harisnyák és keztükben Ugyanott kalapdiszítések és alakítások, valamint ernyők huzása és javítását elvállalja.

Ujhelyi Róza

női kalapüzletében Nagyvárad Rákóczi-ut. Telefon 130.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Csütörtök: Bőregér. (Szoer Ilonka harmadik fellépte.)

Péntek: Faust. (Szoer Ilonka bucsu-fellépte.)

TANÜGY.

Tanoncmunkakiállítás.

Fényesen sikerült tanoncmunkakiállítást rendezett az iskolai év befejeztével az ipar-estület az ipariskola közreműködésével. Az ipar-estület előljárásága által választott bíráló bizottság örömmel állapította meg, hogy az iskola 25 éves fennállása óta ily gazdag kiállítás még nem volt. A haladás az előbbi évekhez képest meglepőnek mondható. Az eredményes-éget nemcsak a kiállítók nagy számából lehet megállapítani, hanem műipari irány felülkerekedéséből, abból, hogy a kiállított munkák évről-évre szebbekké, izlésestbbekké, egyéni-ebbekké válnak.

A munkakiállítás mintegy 300 tanuló vett részt. A reáliskola nagy tornaterme izléses csoportosításban telve volt szebbnél-szebb ipari készítményekkel. Igen szép asztalos, lakatos, cipész és szabó munkák voltak, de alig volt iparág, mely a kiállításban képviselve ne lett volna. A munkák hat csoportba osztályoztattak, mindenik külön bíráló bizottsággal. Nagyvárad társadalmának áldozatkészsége folytán ez alkalomból 90 tanuló részesült kisebb nagyobb pénz jutalomban, melyek összege mintegy 1300 koronára rugott.

Ezekon kívül minegy 30 tanuló előismerő oklevelet kapott szép munkájáért. Ugyanez alkalommal rendeztetett az év végi szokásos rajzkiállítás is, igazán fényes eredménnyel. Nagy kár, hogy a nagyvárad munkai és rajzkiállításokat — melyek jó hírneve idegen iparosokat és tanfőriakat is nagy számban vonz városunkba — éppen a nagyvárad körök látogatják a legkevésbé.

A jutalmakat Szűts Izsó igazgató osztotta ki az ipariskola tanári karának segédkezése mellett. Ez alkalommal Lukács Ödön, a kiállítási bizottság elnöke elismerő és buzdító szavakat intézett a nagyszámmal egybegyűlt iparostanuló ifjúsághoz. Lelkes szavakkal mutatott vissza az ipariskola 25 éves multjára. Teljes elismerését fejezte ki az iskola vezetőségének és a rendező bizottságnak. A kiállítás fényes sikere azt bizonyítja, hogy az iskola és műhely nem dolgozott hiába. Nagyvárad jövő iparának alapja jól meg van vetve.

Nagyobb jutalmakban részesültek a következő tanulók: Lisztig Lajos, Csonka József, Barta Zoltán, Kondorosi Ferenc, Örléy Ernő, Zsigmond Gyula, Szilágyi János, Kihler Jenő, Gelb József, Bencsik János, Pál György, Csarkó András, Zborovszki Dániel, Lakatos Sándor, Lisztes István, Vodinszki Sándor, Szabó Dezső, Pilinszky András, Cirják Márton, Román Károly, Dajka Béla, Goldstein Mór, Bartus Sándor, Katz Mihály, Kauer József, Varga Mihály, Lautmann Herman, Fein Jakab, Róth Miksa, Varga József.

Igazságszolgáltatás.

Életfogytiglan elítélt hitvesgyilkos.

A feleségének megfojtásával vádolt Kerezi János ügyében tegnap folyt le a vád és védőbeszéd. Az érdeklődő közönség nagy számban jelent meg ezek meghallgatására. Dr. Kármán Elemér kir. ügyész tartalmas vádbeszédében lélektani szempontból festette meg vádlott jellemét. Behatóan kimutatta, hogy vádlottat mérhetlen kapzsizság vezette, aki feleségével magára iratta fél vagyonát, majd újból vagyonának másik felét és mikor így nevének minden

vagyonát megszerezte, az alkalmatlan és beteges feleségtől úgy akart megszabadulni, hogy azt egy éjszaka megfojtotta.

Dr. Váradi Ödön védőbeszédében előadta, hogy a tanuk vallomásából kiderült az, miként Kerezi János szerelemből vette el feleségét, a leány szüleinek ellenzése dacára. A leány szülei gyűlölték őt, s ez az oka, hogy úgy ők, valamint a rokonok Kerezi János ellen terhelő vallomást tettek. Majd kifejtette, hogy házasságuk alatt is nyugodtan, elégedetten éltek. Az asszony szerelmét az is mutatja, hogy önként ráírta egész vagyonát az urára.

Az esküdtek több mint egy óra hosszán tanácskoztak. Az esküdtek határozatát főnökük Lukács Géza nyug. ezredes hirdette ki, amely verdikt alapján a törvényszék Kerezi Jánost hitvestárson elkövetett szándékos emberölés bűntettében mondotta ki bűnösnek, arra tekintettel, hogy súlyosító körülménynek vette, miszerint egy beteg nőt fojtott meg, őt életfogytiglani fegyházra ítélte.

A kihirdetett ítélet ellen, a védő semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRATOK.

Rablógyilkos cigányok.

Déva, június 23. Hunyad-Donát mellett tegnap vérbe fagyva találták Karluiger pénzügyi főfelügyelő feleségét, gyermekét, cselédjét és atyját. A megölt emberek ki voltak fosztva. A csendőrség megindította az eljárást, azonban a tettesekről mindössze annyit sikerült megtudni, hogy a borzalmas do'got cigányok követték el.

KÖZGAZDASÁG.

A kamara teljes ülése.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara tegnap délután teljes ülést tartott, Husella Gyula elnökelete alatt.

Az ülés megnyitása után a szokásos jelentéseket: az elnök közléseit, a titkár és a pénztárnok jelentéseit terjesztették elő, amiket tudomásul vettek.

Az elnöki tanács javaslatára a kereskedelmi miniszter a 600 korona utazási ösztöndíjat Kajary Ödön nagyvárad, jelenleg külföldön tartózkodó villamos szerelőnek adományozta. Helyeslőleg vették tudomásul.

Épp így tudomásul vették az elnöki tanács azon intézkedését, hogy a Szerbiával kötendő gazdasági szerződés mielőbbi létrehozása iránt felterjesztéssel élt a kereskedelmi miniszternél.

A keresk. miniszter leiratát a tengeri magánjogról készült törvényjavaslat előadói tervezete tárgyában, kiadták a kamarai irodának, hogy javaslatát készítse el s mutassa be az elnöki tanácsnak.

A találmányi szabadalmakról s az ipari minták oltalmáról készült törvényjavaslatok előadói tervezetét a titkár ismertette s előterjesztette javaslatát, amelyet a teljes ülés elfogadott.

Bejelentette továbbá titkár, hogy a keresk. miniszter a kamara mult évi zárszámadását jóváhagyta.

A »Magyar Kereskedelmi Csarnok« és az aradi társakamara megkereste a kamarát, hogy a készítmények felvétele tárgyában irjon fel a kamara a miniszterhez. A teljes ülés azonban napirendre tért az átiratok felett.

A közutakról és vámokról szóló törvényjavaslat előadói tervezetéről a titkár előterjesztette véleményét, amelyet elfogadtak.

Breider Armin beltag a keresk. osztályban tett s elfogadott indítványát, hogy a nagyvárad dohányfőzőzse más alkalmasabb helyre leendő áthelyezése iránt irjon át a kamara a kir. pénzügyigazgatósághoz, — a teljes ülés magáévá tette.

A Moskovits Farkas és társa cég által Nagyvárad város címerének használata tárgyában Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala véleményt kér a kamarától. A teljes ülés az iparos osztály javaslat alapján azon véleményt adja a rendőrkapitányi hivatalnak, hogy a Moskovits Farkas és társa cégnek a címerhasználatát engedélyezze a város.

Bihardiószeg és Érolasi községek husvizsgálati szabályrendeleteit, valamint Beél, Pecze-szölös, Hájó és Mezőtelegd községek közvágóhid használatára vonatkozó szabályrendeleteket némi módosítással, jóváhagyásra véleményezi a kamara.

Az év őszén Boszniába és Hercegovinába rendezendő társas utazás tárgyában a kamara képviselőjében titkár küldték ki a rendező bizottságra. Egyben az ügyet kiadták az elnökségnek megfelelő eljárás céljából.

A katonai fogyasztási raktárak tulkapásai ügyében a beszercebányai kamara felterjesztésén napirendre tért a teljes ülés.

Elhatározta a teljes ülés, hogy a kamara belép a kereskedelmi és iparkamarák nemzetközi szervezetébe.

Végül elhatározta a teljes ülés, hogy a kamara feliratot küld a kereskedelmi miniszter azon rendeletere ellen, miszerint a telefonon bementett táviratokat csak magyar nyelvben fogadhatja el a telefon-hivatal. Pedig bizony ideje, hogy magyar legyen kereskedelmünk nyelvében is.

REGÉNYCSARNOK.

FALUSI TÖRTÉNET.

VIG REGÉNY.

Írta: Faragó Béla.

(Folytatás.)

56

Az ilyen embereket nem csak türük, de legyezük is, mert másokról beszélnek adatokat s egy ekeseredettnek íó az, hogy ism. rje ellen-ségei gyengéjét s kigyót-békát a rágalmak poc-solyájában ő is tenyészsen.

Minden családnak van egy ilyen harangnyelve, ki esküszik, hogy ő a legőszintébb barát, löni kész a rágalmazókat, valójában pedig kérkedik azzal, amit tud. Hivatal az is, hogy valaki egy divatban levő nő bizalmasa.

Ha Mrecz Alidor nincsen, ugy Ilona nem ismeri meg sajtáságos helyzetét, mely rokon volt, minden szép nővel, a kinek sok ideig ábrándja egy hercegi vagy grófi korona.

Az előkelő álláspont felé folytatott ábrándos küzdelemben sok embert megsejt, melőz, megbánt az ilyen nő s tudtán kívül szaporítja ellenségeit, csak hogy célját érje a mi nem egyéb, mint a kopott főuri címer fényesítése.

A demokrácia megölte a köznemesség helyes gondolkozását. Nemességére divat semmit nem adni, ennek becsmerelése népszerűvé teszi, s titokban grófságra, kamaráságra, vagy e fajta összeköttetésre vágyik, s boldog ha eléri.

A nőknek majdnem közös vágya ez, s ha a siker felé közeledik valamelik annak, a többi gonosz hírét kelti, amit lemosni mind addig nem lehet, míg a gróf, vagy báró fogas terve meg nem hiúsul.

— Lássá edes Ilona, mondá Domokos — ez nagyon természetes. Az a láz, a mi önt elfogta, némi kis erkölcsi büntetést érdemel, legalább is egy egyhe költői igazságszolgáltatást.

— De hát mit csináltam én?

— Kevésnek tartotta, akik között született és többre vágyott. A kiket elhagy, azok haraguznak rá és a kik közé jutni akar, gyűlölik. A rendeltetéstől, hivatástól eltérni nem lehet.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKIOS GYULA.

Apró hirdetések

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűből 8 fillér.
A legkisebb hirdetés 40 fillér.

Apró hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban: Szilágyi
— Dezső-utca 5. sz. alatt. Telefon szám 263. —

Kepes Elek

orvosi kötszerész és keztyűs, Nagyvárad, Sas szálloda. (Passage.) Készítik saját műhelyemben a legkomplikáltabb sérvekre kitűnő sérveket továbbá haskötőket, gummi harisnyákat, egyenes tartókat, betegápolási cikkeket és minden e szakmába vágó munkáit a legjutányosabb árban, jótállás mellett. — Szarvasbőr-lepedőket és vánkókat, valamint mindennemű másféle szarvasbőr-munkákat is készítek a legjobb kivitelben. Készítik tisztítást és mindennemű javítást is felvállalok. Nők és férfiak részére külön próba-terem.

Kalapok

a legjobb minőségben és a legdivatosabb formákban

Reichard áruházában kaphatók.

Házassulandók figyelmébe!

Vas- és rézbutor, matracok, sodronybetétek, divánok, falitükrök, képek, szentképek, ablakredőnyök előnyösen beszerezhetők Fried és Társánál Nagyteleki-utca 16.

Bártfai cukrász.

Fő-u, Gerlicsi-ház. május 1-től kitűnő fagyaltot és jeges kávét készít naponta változatosan. Ugyan ott tisztán és tea vajból készült tészták és torták kaphatók darabonként 8 fillér Minden e szakba vágó megrendelést a legjutányosabban fogadok el.

SZABÓ JÁNOS

uri divat szabó és egyenruha készítőnél
a legdivatosabb szövetek dus választékban vannak főlhalmazva.

Modern szabás. Izléses munka.
Fő-utca, (Gerliczy-palota.)

Tanuló felvétetik.

MEGLEPŐ SZINTE CSODÁLATOS
GYÓGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÓGYVIZ

zel gyomor, vesese, hólyagés
bélbántalmaknál vala-
mint asthma, bronchiále,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.

Kapható Wurst József főszere-
csemege- és ásványviz kereskedé-
sében N. Várad, Rákóczi-ut 7. sz.

Biró László

férfi és női divat szabó.

Párizs-utca 2. sz. Saját ház.

A nagyváradai tisztviselő fogyasztási szövetkezet
szabója.

Telefon 832.

Telefon 832

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

az a izzólmpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fény-
képzés z-l á m p á k, ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővít-
ését, átalakítá-
sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítási

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

csillár-raktárunkat
megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Halló! Kérem a 882. számot! t. i.

Frenkel Ignác

asztalos

Kert-utca 16. szám alatti butorraktárát, hol
minden szoba- és konyha-butor raktáron van
Vesz és elad kevésbé használt butorokat. Bu-
tor tisztítást és szakszerű javításokat a legol-
csóbban végez. Butorszükségletünk beszerzése
előtt saját érdekünkben ne mulasszuk el a
fenti céget felkeresni.

A legmegbízhatóbb arcápolószer a szeplő és májfolt ellenes Lilium-Krém

szappan és puder.

Ára 1—1 korona.

Ára 1—1 korona

Kapható:

FARKAS ISTVÁN „Arany-Sas” gyógyszer-
tárában N a g y v á r a d o n, Szent László-tér,

MAGYAR BANK

Részvénytársaság NAGYVÁRADON Fekete-Sas palota.

A L A P T Ő K E

1,000.000 korona

Elfogad betéteket,
Előleget ad értékpapírokra,
Elfogad letéteket őrzésre,
Leszámitol váltókat.

Törlesztéses (amortisatiós)
: jelzálogkölcsonöket:
engedélyez házakra és vidéki birtokokra.

Kecskeméthy István

étterme, sörcsarnoka, kavéháza, legszebb kerthelyisége **NAGYVÁRAD, KERT-UTCA.**

Naponta frissen csapolt sör, saját termésű tisztán kezelt hegyi borok ::

Társas ebédek, vacsorák, vagy lakomák étlap szerint, vagy megállapított árak mellett elfogadtatnak. ::

Abonensek elfogadtatnak mérsékelt árak mellett ::

Egyben van szerencsém a vidéki utazó közönség szives figyelmét felhívni, hogy vendég szobáimat újonnan berendeztem és tisztántartására különös gondot fordítok. Ugyisintén a szállóhely olcsó ár mellett szives rendelkezésre áll.

Hol szórakozunk esténként? csak is a NEMZETI SZALLODA hűvös és kellemes kerthelyiségében, hol minden este mozgófénykép előadások tartatnak cigány zené mellett. Minden második nap teljesen új műsor.

Számos látogatást kér tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN

a Nemzeti Szálloda bérlője.

«Félreértések elkerülendők.»

Gyöngyvirág Fantasie.

Csodálatosan természetes virágillat, melynek parányi érintése által fehérműn, keztűn, levélpapíron, ruhabélésen, haj vagy kézen, mivel szeszmentesen készül, elragadó finomságával kiváló tartóssan használható, pecsétet nem hagy, csinos toronyalakú fadobozban

3 koronáért kizárólag

BERGER SÁNDOR

«Savoly» illatszertárában

Nagyvárad, Bémer-tér kapható.

Postai szétküldés naponta utánvétellel.

Telefon 667.

Telefon 667.

FORMENTHOL

Kéz- és lábizzadás ellen

a legjobb szer

Hűsít!

Szagtalanít!

Ára 80 fillér.

Kapható az »ARANYAS« gyógyszerárban
Nagyvárad, Szent László-tér.

Biró István

cipész mester

Nagyvárad, Nagyteleky-utca 38. sz.

Készít mérték után uri és női cipőket, kifogástalan szabásuakat. És **egyéves önkéntes uraknak** minden fegyvernemhez cipőt, csizmát előírás szerint legutányosabban. —

Olcsó árak!

Pontos munka!

Értesítés.

Tisztelettel értesítjük jó ismerőseinket, barátainkat és a t. közönséget, hogy a Torna-u. és Nagypiac-tér sarkán levő

Temesvári sörcsarnok éttermét

f. évi június hó elsején, újjonnan átalakítva átvettük.

Többféle hegyiborok. Dalmáciai édes vörös bor. Kifogástalan házi konyha, Kitűnő frissen csapolt sör. Kifogástalan házi konyha,

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel:

Lökösházy László és Lökösházy Béla
vendéglősök.

Női kiszolgálás! Reggelig nyitva!

Abonánsok felvételnek!

UJ! UJ! UJ!
SPRINGER és JANOWSKY

mindennemű diszitő és butorra való
:: paszományok készítői ::

Fővárosi izlés! Olcsó árak!

Modern munka!

!! Költségvetések díjtalanul !!

Nagyvárad, Teleky-utca 11. sz.

A »Nagyváradai Első Kölesönző és Takarékszövetkezet« f. évi július hó 1-én, Nagyváradon a Bémer-téri Poyvár-ház első emeletén megkezdte működését és megnyitja az **első 3 és 6 éves évtársulatait.** Alulírott igazgatóság felhívja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelekébe való belépésre.

A Nagyváradai Első Kölesönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetét fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetétet is jegyezhet.

Befizetések a szövetkezet helyiségében eszközöndők. Vidékiek a befizetésre postai csekklapot kapnak. A »Nagyváradai Első Kölesönző és T. szövetkezet« tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyújt, és pedig előleg kölcsönöket kezesség nélkül, kezesség mellett kötelezvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett. Előleget ad értékpapírokra. Ezen kölcsönök és előlegek a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kamatoznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 évi időtartam alatt. Minden tag a belépéskor annyi kölcsön felvételére van jogosítva, a mely összeget törzsbetétéivel befizetni kötelezett. Egy törzsbetét 3 év alatt 150 kor, 6 év alatt 300 kor. hitelre jogosít. A befizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében. Beiratkozások alantírt igazgatósági tagoknál már most is, július 1-től pedig a »Nagyváradai első Kölesönző és Takarékszövetkezet« Bémer-téri helyiségében tejesíthetők.

A Z I G A Z G A T Ó S Á G :

Lukács Ödön
Nagyvárad városi tanácsos, alelnök.

Száhlender Károly
nagybírtokos, elnök.

Dr. Sarkadi Lajos
ker. és iparkamarai titkár, alelnök.

Aufricht Mór
termény kereskedő.

Dr. Grösz Menyhért
kir. törvényszéki orvos.

Dr. Rezső Mór
ügyvéd.

Blayer Lajos
földbírtokos, (P.-Pernyes.)

Lichtmann Menyhért
bírtokos (Monos-Petri.)

Szmauzszenka Ernő
vasuti igazgató.

Barta Béla
a Bihar-Szilágyi olajipar r. t. igazg.

Dr. Mártonffy Marczel
kir. jogakadémiai tanár.

Dr. Thury László
Nagyv. városi tisztifőügyész.

Dr. Fássy Lajos
Biharvármegyei tisztifőügyész.

Dr. Pácz Sándor
prem. kanonok, gimn. tanár.

Dr. Várnai Ferencz
ügyvéd.

Dr. Popper Akos
a Központi Takarékp. igazgatója.

Dr. Halász Márton
ügyvéd, jogtanácsos.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám

**Eredeti saját gyártmányu
ESSLINGENI FAREDŐNYÖK**

Acéllemez görredőnyök, vasszerkezeti munkák, vasrácsok, tűzhelyek, sirkerítések, csavarárúk, épület vasalások stb.

kizárólag **Szántó Dezső** mű- és épület lakatosnál

Szent János-utca 25. szám ■ Versenyképes árajánlattal szívesen szolgálók.

Pártoljuk a helyi ipart!

Tanulók felvételnek

Telefon 491. szám